

ARTICOLE

TRANSFERUL RISCULUI DE LA VÂNZĂTOR LA CUMPĂRĂTOR ÎN REGLEMENTAREA NOULUI COD CIVIL ROMÂN

Bazil OGLINDĂ*

Abstract. *Risk Transfer from the Seller to the Buyer in the New Romanian Civil Code.* This article aims to present how the new Romanian civil Code regulates the issue of risk transfer in the sales contract and the role that the transfer of ownership plays on the transfer of risk. In the old Civil Code was inextricably bound the transfer of risk of ownership transfer, which was realized usually at the conclusion of the contract. In the context of the new Civil Code, the risk passes at the moment in which the goods are handed over, which makes apparently no longer important the moment of the translation of ownership in the field of risk transfer and unforeseeable losses of goods.

In the first section of the article we make an incursion into the old Romanian law, subsequently we present the main approaches to risk in European legal systems and ultimately we show how the Romanian civil Code regulates the relation between transfer of risk and transfer of ownership.

Key words: sales contract, risk transfer, ownership transfer, the handover obligation, res perit domino.

Cuvinte cheie: contractul de vânzare cumpărare, transferului riscului, transferul dreptului de proprietate, obligația de predare, res perit domino.

1. Scurt istoric al reglementării transferului riscurilor în dreptul român

Problema care se pune este cine suportă riscul deteriorării fortuite a lucrului vândut între momentul încheierii contractului și acela al predării lui de către cumpărător. Ulterior acestui moment este evident că riscul este suportat de cumpărător în temeiul regulii *res perit domino*.¹

Istoria dreptului românesc ilustrează o alternanță a legiuitorului între regula *res perit domino* și transferul riscului la momentul predării lucrului.

Codul Calimach a avut ca sursă de inspirație Codul civil austriac, care la rândul său s-a inspirat din vechiul drept germanic. Codul prevedea în art. 1902 că: *Acea din întâmplare de istov pierdere a unui lucru desleagă toată îndatorirea*". Așadar, pieirea lucrului stinge obligația cumpărătorului de a plăti prețul, de unde rezultă opțiunea pentru menținerea riscului în sarcina vânzătorului.

În Codul Alexandru-Donici problematica a fost reglementată în sensul următor: „*Lucrul vândut de se va strica mai înainte până la a nu-l face teslim vânzătorul cumpărătorului, atuncea vânzătorul întoarce prețul. Ear după ce se va face lucrul teslim cumpărătorului, atuncea primejdia ce se va întâmpla lucrului vândut, este a cumpărătorului, măcar de nu-l va ridica de pe loc. Precum paguba ce din întâmplare, asemenea și orice dobândă s-ar întâmpla, a cumpărătorului este, după ce lucrul i s-a făcut teslim*”. Se observă că riscurile se transmit odată cu predarea lucrului („*teslim*”), și nu cu transmiterea proprietății.

De asemenea, Codul Caragea vorbește despre „vânzarea desăvârșită”, moment din care riscurile sunt transmise cumpărătorului în calitate de proprietar (ceea ce echivalează cu regula *res perit domino*).² Așadar, începând cu Codul Caragea, în spațiul românesc pătrunde regula *res perit domino*, care va rezista și sub imperiul vechiului Cod civil de la 1864.

Sub imperiul vechiului Cod civil s-a afirmat că „*riscul incumbă celui care este proprietar la momentul pieirii, indiferent de executarea sau nu a obligației de predare*.” Considerându-se că dacă lucrul pierde după încheierea acordului de voință, chiar dacă predarea nu s-a făcut, cumpărătorul rămâne obligat la plata prețului.³

În privința punerii în întârziere a vânzătorului pentru neexecutarea obligației de predare, s-a apreciat chiar și în doctrina vechiului Cod civil că deși riscul se transmite de la vânzător la cumpărător odată cu încheierea contractului, totuși, din momentul în care vânzătorul este pus în întârziere, riscurile trec din nou asupra sa, cu titlu de sancțiune.⁴

2. Transferul riscului în dreptul comparat european

În mai multe sisteme europene de drept riscurile sunt transferate odată cu dreptul de proprietate. De regulă, în aceste sisteme, proprietatea se transferă la momentul încheierii contractului⁵. În Spania funcționează o regulă mixtă conform căreia în cazul anumitor contracte riscurile se transferă odată cu proprietatea, în timp ce în majoritatea contractelor comerciale transferul riscurilor este corelat cu punerea bunului la dispoziția cumpărătorului. Toate aceste sisteme prevăd o serie de excepții de la regula transferului riscurilor odată cu proprietatea. Dacă vânzarea are ca obiect bunuri de gen sau bunuri nedeterminate, atunci translația riscurilor se face la un moment ulterior transferului proprietății. De obicei acest moment este cel al predării, care marchează identificarea exactă a bunurilor ce formează obiectul contractului. În aceste sisteme, clauza de retenție a dreptului de proprietate are drept efect amânarea transferului riscurilor.⁶

În alte sisteme de drept, translația riscurilor este indisolubil legată de predarea bunului⁷ (trecerea bunurilor în posesia cumpărătorului). În aceste sisteme, transferul proprietății nu se produce întotdeauna prin simplul acord de voință, în cazul bunurilor mobile este necesară și predarea acestora. Același efect îl au și prevederile din unele sisteme naționale de drept în care riscurile se transferă odată cu proprietatea, iar transferul acesteia se realizează la momentul predării.⁸ Chiar și în aceste cazuri întâlnim unele excepții. Deși cele două sunt corelate, există posibilitatea ca riscul să se transfere înaintea predării dacă cumpărătorul este pus în întârziere cu privire la preluarea bunului.⁹

Riscul trebuie să privească bunuri determinate sau individualizate. Acest principiu operează în toate sistemele de drept. În sistemele în care riscurile se transferă o dată cu proprietatea, prin excepție, riscurile nu trec până ce bunurile nu au fost determinate sau individualizate.¹⁰

În sistemele în care riscurile se transferă la momentul predării, identificarea bunurilor nu constituie o problemă. Cu toate acestea pot apărea probleme în cazurile în care cumpărătorul întârzie în a-și executa obligația de preluare¹¹. În astfel de cazuri, riscurile se transferă numai dacă bunurile sunt clar identificate în contract.¹²

3. Transferul riscurilor în lumina NCC

Imposibilitatea fortuită de executare trebuie diferențiată de imposibilitatea inițială, legată de fapt, de o condiție de validitate a contractului, și anume, obiectul acestuia (art. 1227 NCC).

Ipoteza art. 1274 NCC este aceea a intervenirii unui eveniment fortuit între momentul realizării acordului de voință privind transferul dreptului de proprietate asupra unui bun și predarea efectivă a bunului, cu consecința pieririi fortuite a acestuia. Art. 1274 NCC schimbă regula care opera până la intrarea sa în vigoare și care era instituită de art. 917 C. civ. în sarcina dobânditorului, care devine proprietar ca efect al realizării acordului de voință.¹³

În doctrina anterioară NCC s-a discutat asupra optării între două reguli: *res perit domino* (care însemna că riscul pieririi fortuite a bunului obiect al contractului era suportat de proprietarul actual al bunului) și regula *res perit debitori* (conform căreia riscul este suportat de debitorul obligației imposibil de executat - obligația de predare). Vechiul Cod civil se opriese asupra regulii *res perit domino*, considerând că riscul pieririi fortuite a bunului trebuie suportat de titularul dreptului de proprietate bazându-se pe caracterul profund abstract al transferului proprietății în concepția franceză consensualistă.¹⁴ O parte a doctrinei a criticat regula *res perit domino* considerând-o prea severă întrucât cumpărătorul era obligat să achite prețul chiar dacă vânzătorul nu mai era în măsură să predea bunul vândut, ori dacă prețul fusese plătit anterior pieririi fortuite, acesta nu i se rambursa cumpărătorului.¹⁵

Res perit domino a făcut obiect de critică și pentru motivul că nu corespunde echității, fiind evident injust ca cineva să plătească un lucru pe care nu îl va primi niciodată.¹⁶

Într-o opinie emisă în doctrina străină¹⁷, s-a afirmat că: „*Pentru a pune în mod corect problema riscului în contractul de vânzare-cumpărare trebuie să te miști pe tărâm exclusiv contractual: ori îl suportă cumpărătorul ori îl suportă vânzătorul. Dacă imputăm riscul cumpărătorului ca și dominus, ne facem vinovați de o dublă greșală: prima, de a uita că riscul ce i se impută lui nu se datorează faptului că este proprietar, ci pentru că este debitor al obligației de plată a prețului; și cea de-a doua este de a nu privi cu atenție faptul că lucrul ce a pierit în totalitate sau doar parțial, este, înainte de toate, res debita, obiectiv al activității vânzătorului.*”

În noua reglementare, transferul riscurilor este separat de transferul proprietății, fiind determinat de momentul predării. Această opțiune a NCC este în acord cu reglementările moderne în materie de riscuri contractuale.¹⁸

Astfel, în cazul contractului de vânzare-cumpărare, dacă este vorba de un bun individual determinat, chiar dacă o dată cu încheierea contractului, în principiu se transmite și proprietatea asupra bunului vândut, riscurile pierii fortuite a bunului nu trec asupra cumpărătorului din acest moment. Transferul riscurilor este condiționat de predarea efectivă a bunului.¹⁹

În cazul bunurilor de gen, vânzătorul rămâne proprietarul acestora până la individualizare, potrivit regulii *genera non perit*. Dacă acestea pier fortuit până la momentul predării, atunci vânzătorul va suporta riscul pierii și nu va fi eliberat de obligația de predare.²⁰

Sintetizând cele de mai sus, riscul în contractele translativ de proprietate este suportat astfel²¹:

a) În situația în care bunul nu a fost predat, riscul rămâne în sarcina debitorului obligației de predare

Spre exemplu, dacă vânzătorul nu predă bunul și acesta pierie fortuit înainte de predare, acesta va suporta riscurile și va trebui să restituie cumpărătorului prețul contractual sau în ipoteza în care nu l-a primit, nu-l va mai putea solicita.²² Din acest punct de vedere nu are nicio relevanță o eventuală probă pe care debitorul ar putea să o facă, în sensul că bunul ar fi pierit și dacă s-ar fi aflat în stăpânirea creditorului.

Transferul riscului în funcție de momentul predării este justificat. Atâta timp cât partea care controlează fizic un bun are posibilitatea de a îl proteja, această parte, de asemenea își asumă riscul pierii acestuia. De asemenea, partea care posedă bunul este cea mai abilitată să încheie un contract de asigurare a acestuia²³. Argumente din doctrina română susțin această idee deoarece asiguratul poate fi orice persoană fizică sau juridică care are un interes patrimonial pentru conservarea bunului asigurat. Asiguratul trebuie să aibă întotdeauna capacitatea de a face acte de conservare.²⁴ Ori, vânzătorului îi incumbă obligația de conservare a bunului.

O situație mai complicată este aceea în care riscul se translatează înainte ca bunurile să ajungă în posesia cumpărătorului, cum ar fi în situația în care sunt predate unui transportator. Vânzătorul nu răspunde dacă bunurile pier pe parcursul transportării lor.²⁵

b) În ipoteza punerii în întârziere de către debitor, riscul se transferă în sarcina creditorului de la data punerii în întârziere [art. 1.274 alin. (2) NCC]

Instituția punerii în întârziere a creditorului, care este reglementată în dispozițiile art. 1.510 și urm. NCC, presupune somarea creditorului să preia un bun sau să primească o altfel de plată. Într-o astfel de situație se transferă riscurile de la debitor la creditor. art. 1.274 alin. (2) NCC prevede că nu are nici o relevanță, în ceea ce privește aplicabilitatea regulii, proba făcută de creditor în sensul că, bunul ar fi pierit și dacă obligația de predare (și obligația de preluare) ar fi fost executată la timp.

Doctrina europeană reține această excepție de la regula transferului riscurilor la momentul predării bunului. În baza contractului, cumpărătorului îi incumbă obligația preluării bunului. Riscul pieririi fortuite a bunului trece asupra sa în măsura în care nu-și execută această obligație. Transferul este condiționat de determinarea sau individualizarea bunurilor în cuprinsul contractului și de punerea lor la dispoziția cumpărătorului, care nu își execută obligația de preluare.²⁶

Această prevedere este văzută ca o sancțiune pentru cumpărătorul care îl împiedică pe vânzător să-și execute obligația de predare. O astfel de situație apare cu predilecție atunci când cumpărătorul refuză să plătească prețul vânzării. Transferul riscului pieririi fortuite a bunului în sarcina sa poate constitui un stimulent pentru a-și îndeplini obligația de preluare deoarece se expune la trei pierderi importante. În primul rând se expune la pierderea bunului, în al doilea rând va pierde suma de bani ce reprezintă prețul vânzării pe care rămâne ținut să-l plătească, iar în al treilea rând, va fi ținut să plătească daune-interese pentru prejudiciile create vânzătorului prin refuzul de a prelua bunul ce face obiectul vânzării.²⁷

În opinia unor reputeți autori²⁸, această nouă optică a legiuitorului a schimbat radical principiile de bază ale riscurilor în contractele translativ de proprietate în sensul simplificării lor și înlăturării unui cumul de reguli complicate și inechitabile.

Pe de altă parte, transferul proprietății și transferul riscurilor sunt considerate a fi interdependente, nu autonome și, în consecință, trebuie să se supună aceluiași regim juridic²⁹. Aceasta este o opinie de care ne disociem.

4. Transferul dreptului de proprietate

Ipoteza pe care o susținem noi este aceea conform căreia există în continuare o corelație pozitivă între transferul riscului și transferul proprietății. Deși dispozițiile NCC sunt limpezi în a plasa transferul riscului la momentul predării bunului, considerăm că și momentul transferului dreptului de proprietate are importanța sa. Pentru ca translația riscului să se producă e necesar ca în prealabil să fi operat transferul proprietății deoarece art. 1274 se referă la intervenirea „unui eveniment fortuit între momentul realizării acordului de voință privind transferul dreptului de proprietate asupra unui bun și predarea efectivă a bunului, cu consecința pieririi fortuite a acestuia.”³⁰

În contractele translativ de proprietate transferul proprietății se produce de drept, prin acordul de voință concretizat prin încheierea contractului. În doctrină s-a apreciat că „în contractele ce au ca obiect translația proprietății sau unui alt drept real, proprietatea sau dreptul se transmite prin efectul contractului, automat și *ex lege*”.³¹ Chiar și în cazul în care părțile amână prin voința lor transferul proprietății la o altă dată decât cea a încheierii contractului, transferul dreptului de proprietate se realizează tot automat.³²

În aceeași direcție este și opinia profesorului I. Turcu³³ conform căreia vânzarea-cumpărarea este prin esența sa un contract translativ de proprietate, astfel încât transferul proprietății se face de plin drept prin încheierea contractului. Vânzătorul nu are o obligație de transfer al proprietății, în sensul de a face, ci are o obligație de a da, care se execută prin însăși încheierea acordului de voință.

Cu toate acestea, legiuitorul, în art. 1672, prevede că una dintre obligațiile principale ale vânzătorului este transmiterea proprietății bunului. Suntem astfel în prezența a două reguli concurente, una conform căreia translația se face de drept (consacrată de art. 1674 NCC) și o altă regulă, cu caracter de noutate, care cataloghează transferul proprietății drept o obligație aflată în sarcina vânzătorului.³⁴

După cum am precizat anterior, majoritatea doctrinei de specialitate exclude existența unei obligații a vânzătorului de a transfera proprietatea considerând că transferul se realizează de drept. Este astfel golit de conținut prevederea legală ce consacră obligația vânzătorului de a transfera dreptul de proprietate.

Opinia la care noi subscriem este cea a profesorului Fl. Moțiu³⁵ care tratează problematica dintr-o perspectivă dualista. Conform acestuia, transferul operează, de regulă, de drept, însă sunt anumite situații în care transferul proprietății depinde de o acțiune a vânzătorului, iar obligația de a transfera proprietatea îi generează o obligație de a face, în sensul realizării acțiunii de care depinde transferul dreptului de proprietate. Astfel:

- în cazul vânzării bunului altuia, vânzătorul trebuie să procure bunul ce face obiectul vânzării sau să obțină consimțământul proprietarului la vânzare;
- la vânzarea de imobile, vânzătorul trebuie să-și dea consimțământul pentru intabularea dreptului de proprietate al cumpărătorului;
- dacă prin convenția lor, părțile leagă transferul dreptului de o acțiune a vânzătorului (cum ar fi predarea bunului).

Sușținem opinia anterioară deoarece o normă trebuie interpretată în sensul aplicării ei, iar nu în sensul în care să nu se aplice.³⁶ Motiv pentru care suntem de acord cu profesorul F. Motiu și îi atribuim prevederii legale sensul conform căruia există situații în care de voința vânzătorului depinde transferul dreptului de proprietate, transfer care se produce ulterior momentului la care contractul a fost încheiat.

a) Transferul dreptului de proprietate la momentul încheierii contractului

Potrivit art. 1674 NCC, „*proprietatea se strămută de drept cumpărătorului din momentul încheierii contractului, chiar dacă bunul nu a fost predat, ori prețul nu a fost plătit încă.*” Rezultă că, de regulă, dreptul de proprietate se transferă imediat, adică la momentul încheierii contractului.

b) Amânarea transferului dreptului de proprietate

Părțile pot amâna momentul transferului la o dată ulterioară acordului de voință. Caracterul supletiv al normelor care reglementează momentul transferului permite părților să prevadă un moment ulterior încheierii acordului de voință, la care să se realizeze transferul dreptului de proprietate, deoarece amânarea acestuia nu contravine ordinii publice.³⁷

De asemenea, convenția poate stipula și în sensul transferului riscurilor la cumpărător încă din momentul vânzării, chiar și atunci când vânzarea s-a încheiat cu rezerva proprietății până la plata integrală a prețului.³⁸

În cazul vânzării bunurilor viitoare, transferul dreptului de proprietate operează numai din momentul în care acestea au fost executate.

Dacă vânzarea are ca obiect bunuri dintr-un gen limitat, proprietatea se transferă cumpărătorului la data individualizării acestora prin predare, numărare, cântărire, măsurare ori prin orice alt mod convenit sau impus de natura bunului.

În cazul vânzării unor bunuri de gen, în care obiectul este determinat prin caracterele sale generice, problema riscurilor pieririi fortuite a unor astfel de bunuri, în principiu, nici nu ar trebui să se pună, întrucât, în lipsă de individualizare, ele nu fac obiectul raportului obligațional, care rămâne la nivel generic.³⁹

De asemenea, ar fi fost absurdă aplicarea regulii *res perit creditor* care ar pretinde ca imposibilitatea de predare a bunului cauzată de dispariția în întregime a speciei să fie suportată de cumpărător, care va fi ținut să plătească prețul.⁴⁰

În ceea ce privește drepturile reale asupra imobilelor cuprinse în cartea funciară, acestea se dobândesc numai din momentul înscrierii în cartea funciară. (art. 885 NCC). Așadar, potrivit NCC, în vânzarea imobiliară momentul transferului proprietății de la vânzător la cumpărător este ulterior încheierii contractului și se suprapune momentului realizării opozabilității față de terți.⁴¹

Când la încheierea contractului vânzătorul nu este proprietarul lucrului, proprietatea se strămută de drept cumpărătorului din momentul dobândirii bunului de către vânzător. (art. 1683 NCC).

În cazul vânzării în rate, cumpărătorul dobândește dreptul de proprietate la data achitării ultimei rate din preț, chiar dacă lucrul a fost predat la încheierea contractului (art. 1684 și art. 1755 NCC). Și în acest caz se menține caracterul „automatic și abstract” al transferului proprietății.⁴²

O situație aparte este cea a transferului proprietății sub condiție suspensivă. În lumina vechiului Cod civil, s-a arătat că riscul e suportat de cel care e proprietar la momentul respectiv. Cumpărătorul, care e proprietar sub condiție suspensivă, nu va mai putea să devină niciodată proprietar pur și simplu întrucât vânzarea își încetează de drept efectele, astfel că îndeplinirea ulterioară a condiției nu mai poate genera nimic, nici transfer de proprietate, nici transfer de riscuri.⁴³

Este interesant de remarcat speța „Mecarex”, soluționată în Franța în anii 1970-1980. Curtea de Casație franceză a tranșat problema afirmând că vânzarea cu rezerva dreptului de proprietate este o vânzare sub condiție suspensivă și a pus riscurile la vânzător⁴⁴. De altfel, și doctrina europeană contemporană reține că încheierea contractului sub o condiție suspensivă are drept efect întârzierea transferului riscurilor. În cazul în care contractul e încheiat sub o condiție rezolutorie, riscurile se transmit cumpărătorului de la momentul predării bunului.⁴⁵

5. Concluzii

Există în continuare o corelație pozitivă între transferul dreptului de proprietate și transferul riscurilor. Deși legiuitorul statuează clar că momentul predării este cel la care se transferă riscul, indirect, transferul riscului depinde de transferul proprietății, care generează obligația de predare și, după cum vom vedea mai târziu, condiționează transmiterea riscurilor, în lipsa sa nefiind posibilă o translație a riscurilor.

Până la realizarea acordului de voință, vânzătorul este un simplu proprietar care suportă riscul pieirii propriului său bun. Dacă transmite dreptul de folosință a bunului (de exemplu prin încheierea unui contract de locațiune) nu înseamnă că transferă și riscul pieirii bunului.

Problematica riscului este delimitată de două momente, inițial, de transferului proprietății, moment la care se naște obligația de predare și momentul predării bunului, care marchează finalizarea transferului de riscuri.

Până la realizarea unui acord de voință și implicit al transferului dreptului de proprietate orice discuție despre riscuri este inutilă. Momentul transferului dreptului de proprietate marchează intrarea pe tărâmul sensibil al echității și naște controversa atribuirii acestuia în sarcina vânzătorului sau a cumpărătorului.

Existența acestui interval de timp în care problematica riscurilor prezintă interes este ilustrată și de posibilitatea transferului riscurilor înainte de momentul predării efective a bunului dacă cumpărătorul a fost pus în întârziere cu privire la obligația de preluare a bunului. Dar pentru ca translația să se producă e necesar ca în prealabil să fi operat transferul proprietății.

Un alt caz care reflectă faptul că, deși nu determină momentul transferului riscurilor, dreptul de proprietate condiționează acest transfer este cel al contractului afectat de un termen sau de o condiție suspensivă în care predarea se realizează, dar transferul proprietății este amânat. Dacă am exclude proprietatea din analiza riscurilor ar însemna că în acest caz predarea marchează transferul riscurilor. Cu toate acestea, jurisprudența și doctrina reține imposibilitatea transferului riscurilor, care va opera la momentul la care și dreptul de proprietate trece de la vânzător la cumpărător, având în vedere că predarea s-a realizat anterior.

Așadar, predarea marchează transferul riscurilor numai dacă se realizează ulterior translației proprietății.

Considerăm că paradigma în care trebuie să operăm este una mai abstractă, în care abandonăm discuția centrată pe vânzător, respectiv cumpărător și focalizăm asupra drepturilor și obligațiilor izvorâte din contract.

Din această perspectivă observăm că riscul pieirii bunului este indisolubil legat de dreptul de proprietate până la momentul încheierii contractului. Din acest moment, riscul se desprinde de dreptul de proprietate (care se transferă cumpărătorului) și se atașează obligației de predare (care incumbă vânzătorului), pentru ca la momentul executării obligației de predare să revină alături de dreptul de proprietate (aflat deja la cumpărător).

Caracterul accesoriu al riscului se păstrează pe tot parcursul acestui proces, doar că din accesoriu al dreptului de proprietate se transformă în accesoriu al obligației de predare (odată născută aceasta), pentru ca ulterior să redevină un accesoriu al dreptului de proprietate.

* *Lector dr., Facultatea de Contabilitate și Informatică de Gestione, Academia de Studii Economice din București, Departamentul de Drept ; Arbitru la Curtea de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României; bazil.og Linda@yahoo.com.*

¹ D. Chirică, *Tratat de drept civil. Contracte speciale. Vol I. Vânzarea și schimbul*, Editura C.H. Beck, București, 2008, p. 328.

² V. Economu, *Noile teorii asupra riscurilor în vânzare în dreptul roman*, Tiparul Românesc, 1928 p. 39. *Apud.* G.A. Ilie, *loc.cit.*

³ D. Chirică, *op. cit.*, p. 330.

⁴ D. Chirică, *op. cit.*, p. 332.

⁵ Art. 1138 C. civ. belgian; ENGLAND and SCOTLAND Sale of Goods Act s. 20(1); art. 1138 C. civ. francez; art.1465 C. civ. italian; art. 796 C. civ. portughez.

⁶ Study Group on a European Civil Code și Research Group on EC Private Law (Acquis Group), *Draft Common Frame of Reference [DCFR] Full Edition*, vol. 1, Ed. Sellier,2009, p.1375.

⁷ Art. 69(1) CISG; art. 1064 și 1051 C. civ. austriac; Denmark SGA § 17(1); art. 455 C. com. al Cehiei; Finland SGA § 13(1); art. 446 C. civ. german; art. 522 C. civ. al Greciei; art. 117(2) și 279(2) C. civ. al Ungariei; art. 7:10 C.civ. olandez; Norway SGA § 13(1); art. 548 C. civ. polonez.

⁸ Art.133(1) C. civ. al Cehiei și art. 590 C. civ. al Slovaciei.

⁹ DCFR, p.1376.

¹⁰ Art. 1585-1586 C. civ. belgian; England and SCOTLAND Sale Of Goods Act s. 16; art. 1585 C. civ. francez; art. 1378 C. civ. italian.

¹¹ Art. 67(2) și 69(3) CISG; art. 458 C. com. al Cehiei; art. 7:10(1) C. civ. spaniol; art. 304 C. civ. al Ungariei.

¹² DCFR, p.1376.

¹³ C. Zamșa, *Comentariul art. 1274*, în Fl. A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei, *Noul Cod civil. Comentariu pe articole*, Ed. C.H. Beck, București, 2012, p.1334.

¹⁴ L.Pop, I.F. Popa, S.I. Vidu, *Tratat elementar de drept civil. Obligațiile*, Ed. Universul Juridic, 20012, p. 325-326.

¹⁵ C. Zamșa, *op.cit.*, p. 1335.

¹⁶ G.A. Ilie, *Regula res perit domino în materie contractuală, între mit și realitate*, publicat în R.R.D.P. nr. 2/2011.

¹⁷ Maria Lincero de la Fuente, *Los riesgos en el contrato de compraventa- La reforma del articulo 1452 del Codigo civil*, Fundacion Registral, 2007, p. 74.

¹⁸ Aceeași direcție o urmează și proiectele de coduri europene. A se vedea art. 5.101 Draft Common Frame of Reference și art. 66-70 CISG.

¹⁹ F. Moțiu, *Contractele speciale în Noul Cod Civil*, ed. a II-a, Ed. Universul Juridic, București, 2011, p.62.

²⁰ *Ibidem.*

²¹ B. Oglindă, *Dreptul afacerilor. Teoria generală a contractului*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, p.453.

²² A se vedea în acest sens L. Pop, I. F. Popa, S. I. Vidu, *op. cit.*, p. 326.

²³ DCFR, p.1373.

- ²⁴ L. Stănciulescu, *Drept civil. Contracte speciale. Succesiuni*, Ed. All Beck, București, 2002, p.316-317.
- ²⁵ DCFR p.1374.
- ²⁶ DCFR p.1380.
- ²⁷ DCFR p.1381.
- ²⁸ L. Pop, I.F. Popa, S.I. Vidu, *op.cit.*, p. 326.
- ²⁹ V. Pătulea, *Transferul proprietății și al riscurilor în cazul contractului de vânzare-cumpărare*, în *Pandectele Române nr. 2/2010*.
- ³⁰ C. Zamșa, *op. cit.*, 2012, p.1334.
- ³¹ L. Pop, *Discuții în legătură cu unele clarificări ale obligațiilor după obiectul lor*, în *Dreptul nr. 8/2005*, p.56-57.
- ³² D. Chirică, *Contracte speciale. Civile și comerciale, vol. I. Vânzarea și schimbul*, Ed. Rosetti, București, 2005, p. 74-75.
- ³³ I. Turcu, *Vânzarea în Noul cod civil*, Ed. C.H. Beck, București, 2011, p.731; apud. L. Stănciulescu, *Curs de drept civil. Contracte*, Ed. Hamangiu, 2012, p. 148.
- ³⁴ F. Moțiu, *op.cit.*, p.60.
- ³⁵ *Ibidem*, p.61.
- ³⁶ Conform regulii de interpretare logică exprimată prin adagiul „*actus interpretandus est potius ut valeat, quam ut pereat*”. A se vedea în acest sens: G. Boroj, C.A. Angheliescu, *Curs de drept civil. Partea generală*, Ed. Hamangiu, București, 2011, p.47-48; B. Oglindă, *Dreptul afacerilor. Teoria generală a contractului*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, p.41-42; O. Ungureanu, C. Munteanu, *Drept Civil. Partea generală*, Ed. Universul Juridic, 2013, p.84.
- ³⁷ L. Stănciulescu, *Curs de drept civil. Contracte*, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 149.
- ³⁸ D. Chirică, *op. cit.*, p. 332.
- ³⁹ G.A. Ilie, *loc.cit.*
- ⁴⁰ *Ibidem*.
- ⁴¹ L. Stănciulescu, *op.cit.*, p. 150.
- ⁴² *Ibidem*.
- ⁴³ D. Chirică, *op. cit.*, p. 331.
- ⁴⁴ G.A. Ilie, *loc.cit.*
- ⁴⁵ DCFR p.1376-1377.